

бництва; приведе до ліквідації багатьох існуючих спеціальностей; підвищить вимоги до рівня кваліфікації працюючих на нових робочих місцях; потребуватиме перепідготовки працюючих за новими професіями; збільшить розміри інвестицій для створення нових робочих місць; посилить вимоги адаптації системи освіти до потреб глобалізованого ринку праці; підвищить залежність зростання заробітної плати від росту продуктивності праці; посилить соціальний захист працюючих і дотримання їх соціальних прав. Усі ці зміни на ринку праці створять нові можливості для людини, що, своєю чергою, позитивно вплине на соціально-економічний розвиток людства за умов глобалізації.

Література

1. Борьба с бедностью, безработицей и неравенством — мощный механизм предотвращения насилия и конфликтов. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.un.org/russian/news/story.asp?NewsID=27345#.WKLW683Wm3Y>.
2. Достойный труд: Доклад генерального директора // Международная конференция труда, 87-я сессия. — Женева. МБТ, 1999. — 106 с.
3. Папа Римский призвал участников форума в Давосе «не забывать о бедных». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://regnum.ru/news/polit/2059866.html>.
4. Thornhill J. «The Fourth Industrial Revolution», by Klaus Schwab. World Economic Forum //The Financial Times. — 17.01.2016.
5. World Economic Situation and Prospects 2017. United Nations. New York, 2017. — 201 p.

УДК 331.101.2: 331.105.6

Прохоровська С. А.,

канд. екон. наук, доц.,

Тернопільський національний економічний університет

ГІДНА ПРАЦЯ ЯК ЧИННИК РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Сучасна соціально-економічна та політична ситуація в країні призвела до масових звільнень працівників, зростання їхньої незадоволеності заробітною платою, умовами праці, соціальним захистом, скорочення робочого часу та ін.

Посилена увага до питань забезпечення гідної праці зумовлена: стрімкими змінами зовнішнього середовища, що висувають конкретні вимоги до підприємств, роботодавців і працівників;

зростанням вимог до якості виконуваної роботи, якості та конкурентоспроможності продукції, що випускається, результативності праці; зміною ціннісних орієнтацій і мотивації людей у процесі трудової діяльності.

Глобальною потребою сьогодення залишається поглиблення зусиль МОП щодо пропаганди і поширення у всьому світі гідної праці. Зауважимо, що МОП визначає гідну працю як можливість для економічно активного населення мати продуктивну зайнятість, яка б задовольняла умови безпеки, свободи, рівності і людської гідності. Повага до людської гідності є основною умовою досягнення гідної праці, яка впливає з основних положень Конституції України. Гідність працівника як людини проявляється внутрішньою самооцінкою власних якостей, усвідомленням власної цінності та значимості як особистості в оточуючому середовищі, тому неприпустимо здійснювати будь-які дії, якими вона може порушуватися. Умови гідної праці передбачають ставлення до працівника як до незалежної особистості, яка заслуговує поваги та має працювати не переживаючи за своє фізичне здоров'я та моральний стан.

У Програмі гідної праці МОП для України на 2016—2019 роки основна увага зосереджена на трьох пріоритетах: 1) сприяння зайнятості та розвитку сталих підприємств задля стабільності та зростання; 2) сприяння ефективному соціальному діалогу; 3) посилення соціального захисту та поліпшення умов праці [2].

Основними засадами гідної праці є: 1) реальна можливість знайти роботу і реалізувати здатність до праці для усіх бажаних працювати; 2) вільний вибір форми зайнятості, стабільність і добровільність зайнятості; 3) наявність продуктивної роботи, що дасть змогу отримувати заробітну плату для гідного утримання себе і членів своєї сім'ї; 4) можливість розвитку професійних навичок; 5) дотримання рівних прав усіх працюючих і надання можливості вдалого поєднання роботи і особистого життя; 6) безпечність умов праці; 7) можливість участі і представництва інтересів в професійних організаціях та їхніх об'єднаннях; 8) збереження людської гідності на роботі, що передбачає повагу до працівників, право на вільне вираження власних поглядів і участь в ухваленні рішень стосовно умов праці, включаючи свободу створення представницьких органів і укладення колективних договорів [1].

Оцінювати гідну працю варто перш за все через характеристику особливостей правового регулювання умов праці. Передусім, праця є гідною, коли визнання людської гідності відбувається

ся шляхом закріплення державою таких трудових прав і свобод, а також гарантій їхньої реалізації, зміст яких сприймався б працівниками як адекватний і бажаний рівень безпеки і захищеності в умовах економічної і організаційної залежності від роботодавця. Також ознакою «гідної праці» є наявність правового регулювання соціально-трудова і інших безпосередньо пов'язаних з ними відносин, що забезпечує економічно та соціально обгрунтоване поєднання особистих, колективних і громадських інтересів, а також їхній захист, що сприймається найманими працівниками як вияв справедливості.

З точки зору справедливості праця є гідною, якщо існуюче чинне регулювання соціально-трудова відносин гарантовано надає усім працівникам можливість реалізації основних трудових прав і свобод, а об'єктивно існуючі «нерівності» працівників компенсуються в законодавстві так, щоб не створювати необгрунтовані переваги, а направляти їх на загальне благо. Важливою характеристикою гідної праці є правове регулювання такої її якості, при якій працівник залишається вільним і реалізує це благо в існуючих соціально-трудова відносинах і відносинах, тісно пов'язаних з трудовими, в межах, встановлених трудовим законодавством, забезпечуючи тим самим своє самоутвердження і самореалізацію в межах здійснюваного вибору.

Необхідною умовою гідної праці є ефективна зайнятість населення. Реалізація курсу на модернізацію економіки неможлива без забезпечення ефективної зайнятості, основою якої є досконала організація праці; раціональне використання знань, умінь і навичок працівника; гідна заробітна плата; безперервний професійний розвиток; можливість професійного зростання і підвищення кваліфікації; мотивація працівників до високоєфективної праці; безпечні умови праці [3, с. 179].

Вважаємо, що проблеми гідної праці у розвитку соціально-трудова відносин повинні вирішуватися шляхом підвищення рівня інформованості населення, активного залучення до соціального діалогу усіх сторін переговорів, участі держави у вирішенні складних соціально-економічних питань, посилення соціальної згуртованості і відповідальності на усіх рівнях управління.

Література

1. *Колот А.* Дефіцит гідної праці як глобальна проблема соціально-трудова сфери / *Анатолій Колот, Оксана Герасименко* // Міжнародна економічна політика. — 2016. — № 2. — С. 21–41.

2. Програма гідної праці МОП для України на 2016-2019 роки. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ilo.org/budapest/countries-covered/ukraine/WCMS_470684/lang--en/index.htm

3. *Прохоровська С.А.* Формування і регулювання соціально-трудо-вих відносин інноваційної зайнятості / С.А. Прохоровська // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. [наук. жу-рнал]. — Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. — № 7 (196) — С. 178—182.

УДК 331.101.2/338.24(477)

Базилюк Б.Г.,
доц.,
кафедра управління персоналом та економіки праці,
Погорєлов С.Б.,
ст. викл.,
кафедра історії та теорії господарства,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОЦІНЮВАННЯ МАСШТАБІВ ГІДНОЇ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Зацікавленість щодо вирішення проблем впровадження в Україні ідей гідної праці зумовлений становищем розвитку ринку праці, що обмежує доступ людей до отримання роботи, провокує встановлення зарплат працюючим нижче за реальні потреби гідного існування, примушує працівників робити з високим навантаженням, нерідко в шкідливих умовах.

Натепер громадянське суспільство не відчуває намірів органів влади вирішувати ці проблеми. Офіційно визначений рівень мінімальної зарплати, навіть при двократному її підвищенні, не забезпечує задоволення найнеобхідніших потреб з урахуванням постійного зростання цін. Одним із напрямів виходу із становища, в якому опинилось суспільство, є швидке реформування діючої економіки, зокрема, на основі положення про гідну працю, пропоноване МОП. Практична реалізація цього положення передбачає розширення сфери гідної праці до масштабів розвинутих країн. Досягнення такого положення потребує оцінювання масштабів реалізації умов гідної праці в різних економічних середовищах за допомогою розробки необхідного методичного забезпечення.